

Riigikogu rahanduskomisjon
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Teie 09.05.2017 nr 1-1/13-459/1

Meie 25.05.2017 nr 4/143

Arvamus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Mihhail Stalnuhhin

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) esitab märkused rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse eelnõu 459 SE (edaspidi: eelnõu) kohta.

Esmalt tunnustame eelnõu ettevalmistajate otsust täpsustada ja parandada juhatuse liikme vastutuse regulatsiooni tegeliku kasusaaja andmete esitamise kohustuse osas. Kaubanduskoda esitas eelnõu kooskõlastamise käigus muuhulgas märkused selle kohta, et tegeliku kasusaaja andmete väljaselgitamine ei pruugi juhatuse liikmel teatud puhkudel õnnestuda, kui osanikud ja aktsionärid peaksid pahatahtlikult sellekohast infot varjama. Seejuures pidasime ebaõiglaseks, et juhatuse liikmele võib selline olukord tuua kaasa vastutuse, samal ajal puuduvad meetmed osanike või aktsionäride kohustamiseks tegeliku kasusaaja kohta käivate andmete avaldamiseks. Meie arvates on positiivne, et eelnõu praegune versioon võimaldab tegeliku kasusaaja andmete esitamata jätmise või valeandmete esitamise eest võtta juhatuse liikme kõrval vastutusele ka aktsionärid ja osanikud.

1. Infovahetus andmete vastuolu korral

Eelnõust ei selgu täpselt, kuidas tuleks kohustatud isikul toimida olukorras, kui äriregistrisse juriidilise isiku tegeliku kasusaaja kohta tehtud kanne ei vasta sellele, mida kohustatud isik tehingu käigus oma toimingutega tuvastab. Näiteks kui pank kontrollib juriidilisele isikule laenu andmisel ise tegeliku kasusaaja andmeid ning tuvastab tegeliku kasusaajana muu isiku kui on märgitud registris. Tekib küsimus, millise tähendusega on sel juhul registri kanne ning kuidas täpselt peaks kohustatud isik teistsuguste andmete ilmnemisel tegutsema – kas teavitada tuleks rahapesu andmebürood või Politsei- ja Piirivalveametit. Samuti vajaks täpsustamist, kas ja kes teavitab sellises olukorras äriregistrit. Eelnõu § 16 sätestab küll üldsõnaliselt kohustatud isikute ning järelevalve- ja korrakaisteasutuste koostöö ja infovahetuse, kuid eelnõu ei täpsusta konkreetseid kohustusi info edastamisel.

2. Registrikande alus andmete puudulikkuse korral

Eelnõu § 9 lg 4 näeb ette, et kui tegeliku kasusaaja andmeid pole võimalik kindlaks teha ja puudub ka kahtlus, et selline isik eksisteerib, siis loetakse tegelikuks kasusaajaks selline füüsiline isik, kes on kõrgema juhtorgani liige. Eelnõust ei selgu, kui kaugele peab juhatuse liige vastava kahtluse kõrvaldamiseks ja tegeliku kasusaaja tuvastamiseks minema. Füüsilisest isikust tegeliku kasusaaja tuvastamine muutub äärmiselt raskendatuks hiljemalt siis, kui ahel ulatub ühte või mitmesse välisriiki, sest ettevõtete füüsilisest isikust omanikeringi ning osaluse määrasid võib isegi Eesti piires olla raske kindlaks teha, rääkimata välisriikide ettevõtete omanike kohta käivatest andmetest.

Näiteks:

- 1) Eestis registreeritud ettevõtte omanikeks on 5 firmat, kellest kahele kuulub üle 25% osalust. Üks kahest ettevõttest on Brasiilias registreeritud firma, kelle omanikuks on neli füüsilist isikut, kellest 3 elavad Brasiilias ning üks Keenias. Kui juhatusel õnnestub tuvastada Brasiilias elavate isikute andmed, kuid puudub info Keenias asuva isiku kohta, kes aga on ainus üle 25%-lise osalusega osanik, siis jääb selgusetuks, milline info tuleks kanda äriregistrisse.
- 2) Eestis registreeritud ettevõtte omanikuks on Leedu ettevõtte, mis omakorda kuulub kaheksale ettevõttele, kes kõik asuvad väljaspool Leedut. Otseseks omajaks olevad kaks firmat kuuluvad kumbki omakorda erinevatele Hiina ettevõtetele, kelle füüsilistest isikutest omanikering ulatub lisaks Hiinale ka Indiasse ja Jaapanisse. Juhatuse suudab kindlaks teha üksnes Leedu ettevõtte omanikeks olevad ettevõtted, sh kaks otsesest omajast Hiina ettevõtet, kuid ei suudeta tuvastada Hiina ettevõtete omanikeringi ja osaluste määrasid.
- 3) Eesti ettevõtte osalus kuulub kahele Eesti kodanikust füüsilisele isikule ja ettevõtte Eestis asutatud tütarfirmale. Tütarfirma omanikud on Hollandi ja Hispaania firmad, kelle omanikering koosneb omakorda nii erinevatest juriidilistest isikutest kui ka hulgast aktsionäridest.

Päriselus esineb kahtlemata tunduvalt keerulisemaid omanikeringe ja kaugemale välismaale hargnevaid omanikeahelaid. Kui mingist piirist alates pole edasisi andmeid võimalik kätte saada, aga kahtlus tegeliku kasusaaja eksisteerimise kohta jääb, siis peaks eelnõust selguma, mille alusel registrisse märgi tehakse – kas eelnõu § 9 lõike 4 alusel või kantakse registrisse üksnes info, mida oli juhatuse liikmel võimalik kindlaks teha. Lisaks vajab täpsustamist, kas mitme juhatuse liikme korral märgitakse § 9 lõike 4 alusel tegelikeks kasusaajateks kõik juhatuse liikmed või mille järgi tegelikult kasusaajaks olev juhatuse liige sellisel juhul valitakse.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Koostanud: Kadi Laanemäe kadi.laanemae@koda.ee 604 0071